

Nr 49.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra kompanichefsbostället Vänga nr 1 och 2 i Björnlunda socken af Södermanlands län.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 10 nästlidne februari aflåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 79, har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att fem till förra kompanichefsbostället 1 mantal Vänga nr 1 och 2 i Björnlunda socken af Södermanlands län hörande, å en af förste landtmätaren Herl. Rob. Linder år 1908 öfver egendomen upprättad karta med litt. A, A2, A3, B och C betecknade lotter må med i statsrådsprotokollet närmare angifna områden från berörda kronoegendom afskiljas samt upplåtas, lotten litt. A3 genom försäljning å offentlig auktion till den högstbjudande på de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1912, samt öfriga fyra lotter enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser; börande vid upplåtelse förbehåll göras,

dels att innehafvaren af lotten litt. A2 skall äga att taga utfartsväg öfver lotten litt. A3 på sätt å kartan utmärkts, dels ock beträffande lotten litt. B, att i försäljningen däraf ej ingå andra därå befintliga byggnader än de, som tillhöra kronan.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll i detta ärende anfört följande:

»Vid en den 2 september 1909 å förra kompanichefsbostället 1 mantal Vänga nr 1 och 2 i Björnlunda socken af Södermanlands län hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1912 af nämnda egendom, som lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningsmännen föreslagit afsöndring och försäljning från egendomen af lägenheter.

Med underdånig skrifvelse den 18 mars 1910 har domänstyrelsen underställt ärendet Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och därvid öfverlämnat instrumentet öfver berörda förrättning och öfriga till ärendet hörande handlingar, däribland en af förste landtmätaren Herl. Rob. Linder år 1908 öfver egendomen upprättad karta med beskrifningar, den ena af Linder och den andra af förste landtmätaren G. Indebetou.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen vid allmän landsväg, 2,7 nymil från staden Mariefred samt 0,4 nymil från Björnlunda järnvägsstation och 1,4 nymil från Gnesta järnvägsstation, innehåller en sammanlagd areal af 218 hektar 9,3 ar.

Å egendomen finnes ett torp Vänga Släng, hvarå finnas kronan tillhörigt boningshus, ladugård och loge, svinhus och hemlighus samt källare. Å förra torpet Normansstugan finnes ett kronan tillhörigt boningshus.

Då en del aflägsset liggande ägor, däribland torpjorden, utan olägenhet kunde fränsäljas egendomen, hafva uppskattningsmännen ansett, att nämnda ägor borde afsöndras och försäljas. Dessa ägor utgöras af de å kartan med litt. A, A2, A3, B och C betecknade ägototter, hvilka omfatta:

litt. A, ägofigurerna å kartan nr 213—230, 232—248 samt delar af nr 211, 212 och af 276 med en areal af tillhoppa 10 hektar 40,6 ar, däraf 28,8 ar tomt och trädgård, 4 hektar 63 ar åker, 5 hektar 48,3 ar afrösningsjord och 0,5 ar impediment,

litt. A2, ägofigurerna nr 250—258, 260—274 samt delar af nr 249, 259, 275 och 276 med en areal af tillhoppa 16 hektar 53,3 ar, däraf 2 hektar 68,4 ar åker, 58,7 ar äng, 13 hektar 25,8 ar betes- och skogsmark och 0,4 ar impediment,

litt. A3, del af ägofiguren nr 259 med en areal af 1 hektar 30 ar,
litt. B, ägofigurerna nr 172—192 och del af 212 med en areal
af tillhopa 14 hektar 62 ar, däraf 8,8 ar tomt, 4 hektar 58,1 ar åker,
1,5 ar äng, 9 hektar 92,7 ar betes- och skogsmark och 0,9 ar impedi-
ment samt

litt. C, ägofigurerna nr 153—168 samt delar af nr 140, 169 och
170 med en areal af tillhopa 13 hektar 33,9 ar, däraf 5 hektar 16,5
ar åker, 44,5 ar äng, 7 hektar 72,5 ar betes- och skogsmark samt 0,4
ar impediment.

Uppskattningsmännen hafva åsatt lotterna följande värden nämligen:

litt. A, därå torpet Vänga Slängs hus äro belägna, ett saluvärde
af 4,600 kronor, däraf 2,000 kronor för åbyggnaderna och 405 kronor
8 öre för växande skog,

litt. A2, obebyggd, 5,900 kronor, däraf 4,273 kronor 66 öre för
växande skog,

litt. A3, likaledes obebyggd, 300 kronor, däraf 193 kronor 11 öre
för växande skog,

litt. B, omfattande förra torpet Normansstugan, 4,600 kronor,
däraf 1,000 kronor för därå befintliga boningshuset och 1,103 kronor
43 öre för växande skog samt

litt. C, obebyggd, 4,600 kronor, däraf 1,973 kronor 10 öre för
växande skog.

Samtliga lotter äro belägna vid allmän väg utom litt. A2, hvarför
särskild väg från denna upptagits öfver litt. A3 och inlagts å kartan.

En arrendatorn tillhörig uthusbyggnad å lotten litt. B har ansetts
böra vid försäljningen undantagas.

Uppskattningsmännen hafva framhållit, att torpet Vänga Släng
visserligen vore lagom byggdt för de med litt. A, A2 och A3 betecknade
lägenheterna, men för att tillmötesgå tankarna på ännu mindre småbruk
hade uppdelning skett. Dock ansåge uppskattningsmännen, att såväl i
fråga om dessa lägenheter som beträffande litt. B och litt. C samman-
slagning af lotterna borde medgifvas, därest spekulationen afhölle sig
från de obebyggda lotterna.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i ärendet anfört, att,
då det kunde hända, att därest lotten litt. A3 såsom uppskattningsmännen
föreslagit särskildt för sig försålles, antagliga anbud väl erhöles å lägen-
heterna litt. A och A2 men däremot icke å litt. A3 och det icke vore
tjänligt för kronan att efter eventuell försäljning af lotterna litt. A och
A2 behålla lotten litt. A3, det syntes Eders Kungl. Maj:ts befallnings-

hafvande vara lämpligast, att den sistnämnda förenades antingen med litt. A eller med litt. A2 och gemensamt därmed försålles, i hvilket fall den sålunda förstörade lägenheten borde i värde höjas med 300 kronor.

Domänstyrelsen har i sin ofvannämnda underdåniga skrifvelse för sin del biträdt uppskattningsmännens förslag. Beträffande de af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet uttalade betänkligheter i fråga om försäljning för sig af den med litt. A3 betecknade lotten, har domänstyrelsen meddelat, att enligt hvad domänintendenten under hand uppgifvit uppskattningsmännens försäljningsförslag uppstått i syfte att möjliggöra en reglering af den, på sätt kartan utvisade, nuvarande olämpliga ägogränsen för den ifrågavarande kronoegendom angränsande egendomen Björnhaga. Vid sådant förhållande och då det vore antagligt, att ägaren af sistnämnda egendomen inköpte ägolotten litt. A3, ansåge domänstyrelsen, att köparen borde tillförbindas att betala köpeskilling kontant vid tillträdet.

I underdånigt utlåtande den 31 oktober 1910 har landtmästerstyrelsen meddelat, att då de två hemman, hvaraf bostället bestode, icke blifvit genom någon skiftesförrättning till sina ägor åtskilda, kunde till följd häraf ägostyckning för närvarande lagligen icke ske å ifrågavarande fastighet. Jämväl för ett afskiljande genom jordafsöndring af de till försäljning föreslagna ägolotterna kunde hinder möjligen föreligga i den omständigheten, att sammanlagda arealen af lägenheterna något öfverstege $\frac{1}{5}$ af stamhemmanets ägovidd. Emellertid syntes förhållandena vara sådana, att de borde kunna föranleda tillämpning af undantagsstadgandet i 22 § i lagen om hemmansklyfning m. m. rörande afsöndrande af mer än $\frac{1}{5}$ af stamhemmans ägovidd.

För egen del har jag icke något att erinra emot upplåtande från bostället af berörda fem särskilda ägolotter. Det af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande framställda förslaget att försälja lotten litt. A3 tillsammans med endera af lotterna litt. A eller A2 synes mig, med hänsyn till hvad domänstyrelsen däremot anfört, icke vara att tillråda. Då emellertid lotten litt. A3, som består uteslutande af skogs- och betesmark, icke torde lämpa sig till eget hem, men däremot lär vara begärlig för ägaren af någon angränsande jordegendom, synes det lämpligaste vara, att denna lott försäljes å offentlig auktion. Öfriga lotter däremot torde böra afyttras enligt gällande grunder för egnahemsupplåtelser.»

*Departements-
chefen.*

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning och hemställer därför,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas att herr *E. A. Lindblad* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
